

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова**

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО
ПЕРЕКЛАДУ ФРАНКОМОВНОГО РОМАНУ АНЬЄС МАРТЕН-ЛЮГАН
«DÉSOLÉE, JE SUIS ATTENDUE»**

**Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату
освітньої програми «Переклад з
французької та з англійської мов»,
спеціальність – 035 Філологія
Валерії Денисівни ГАВРИШ**

Науковий керівник:
ас. Світлана ЗУБЦОВА

Рецензент:
к.філол.н., доц. Тетяна КАЧАНОВСЬКА

**«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри теорії та практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова
протокол № від «__» _____ 2025 року
завідувач кафедри _____
д.філол.н., проф. Ірина СМУЩИНСЬКА**

**КИЇВ
2025**

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ХУДОЖНЬОГО РОМАНУ У ПЕРЕКЛАДІ	6
1.1. Стилiстичнi засоби виразностi у французьких художнiх творах та iх переклад українською мовою.....	6
1.2. Лексичнi особливостi французьких жiночих романiв.....	9
1.3. Стилiстично знижена лексика як проблема перекладу.....	11
Висновки до першого роздiлу	13
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ФРАНКОМОВНОГО РОМАНУ АНЬЄС МАРТЕН-ЛЮГАН «ВИБАЧТЕ, НА МЕНЕ ЧЕКАЮТЬ»	15
2.1. Загальна характеристика першотвору.....	15
2.2. Порiвняльнiй аналіз лексичних елементiв оригiналу та перекладу	
2.3. Вiдтворення стилiстично зниженої лексики.....	17
2.4. Переклад англiцизмiв у творi.....	33
Висновки до другого роздiлу	45
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
RESUME	53

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі досліджено лексико-стилістичні особливості українського перекладу роману сучасної французької письменниці Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*».

Актуальність теми зумовлена потребою в дослідженні способів передачі лексико-стилістичних засобів, які формують індивідуальний стиль автора, відтворення стилістичних, емоційних та експресивних характеристик першотвору на сучасному матеріалі. Такі дослідження сприяють збагаченню часткової теорії та практики перекладу в контексті сучасного літературного процесу.

Об'єктом дослідження є лексико-стилістичні особливості художнього мовлення роману Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*» та їх відтворення в українському перекладі.

Предметом дослідження постають способи перекладу лексико-стилістичних засобів роману Аньєс Мартен-Люган з французької мови на українську.

Метою дослідження є порівняльний перекладознавчий аналіз особливостей лексико-стилістичних засобів у франкомовному оригіналі та в українському перекладі роману Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають». Основними методами проведення наукового дослідження були описовий, порівняльний, лексико-семантичний, стилістичний та контекстуальний аналіз. Теоретичний розділ містить огляд наукових підходів до класифікації лексико-стилістичних засобів, описується типологія перекладацьких трансформацій, необхідних для адекватного відтворення культурно маркованого змісту. У практичному розділі здійснено зіставний аналіз оригінального французького тексту та його українського перекладу, що дозволило виявити трансформації – фразеологічні заміни, конкретизація, генералізація, компенсація, описовий переклад, стилістична адаптація, які були використані перекладачкою з метою збереження експресивної й емоційної структури тексту. Новизна роботи полягає у першому комплексному аналізі лексико-стилістичних особливостей роману Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають» та особливостей їх відтворення в українському перекладі. Практична значимість полягає у можливості використання результатів дослідження для удосконалення практики перекладу сучасних французьких романів, а також для підготовки навчальних матеріалів з курсу перекладу.

Ключові слова: лексико-стилістичні особливості, художній переклад, стилістично маркована лексика, перекладацькі трансформації, емоційна експресія, французько-український переклад.

ABSTRACT

This bachelor's thesis explores the lexico-stylistic features of the Ukrainian translation of *Désolée, je suis attendue*, a contemporary French novel by Agnès Martin-Lugand. The relevance of this study lies in the growing need to explore how lexico-stylistic and culturally specific features of contemporary French women's prose are rendered in Ukrainian translation. Special attention is paid to the reproduction of the stylistic, emotional, and expressive characteristics of the source text, based on contemporary literary material. The study addresses the challenges involved in conveying not only the semantic content of the original text but also its stylistic, emotional, and culturally specific nuances. Such research contributes to the enrichment of partial translation theory and practice in the context of today's literary process.

The theoretical section of the paper outlines the main stylistic devices characteristic of fictional discourse, such as phraseological units, stylistically marked and colloquial vocabulary, anglicisms, and elements of the author's idiolect. It also reviews key translation strategies and typologies relevant to the rendering of culturally loaded elements in literary texts.

The practical part presents a comparative analysis of the French original and its Ukrainian translation, with a focus on how the translator preserves the expressive and emotional force of the text. The study identifies translation transformations, including phraseological substitution, concretization, generalization, compensation, descriptive translation, and stylistic adaptation.

The findings confirm that the Ukrainian translation successfully retains the stylistic integrity and emotional depth of the source text through the flexible application of translation strategies. The results of this research may be of use in teaching literary translation, stylistics, and in further studies on the translation of contemporary French literature into Ukrainian.

Keywords: lexico-stylistic features, literary translation, stylistically marked vocabulary, translation transformations, emotional expressiveness, French-Ukrainian translation.

ВСТУП

У сучасному перекладознавстві зберігається послідовний інтерес до вивчення лексико-стилістичних особливостей художнього перекладу як засобу репрезентації авторського ідіостилю та відтворення стилістично маркованих одиниць цільовою мовою. Відповідно до функціонально-комунікативного підходу переклад розглядається не лише як мовна, а й як міжкультурна взаємодія, що вимагає врахування прагматичних, соціолінгвістичних і жанрово-стильових чинників. Особливу увагу в цьому контексті привертає переклад жіночої прози, що поєднує високу емоційну насиченість, діалогічність, стилістично знижену лексику та фразеологічне багатство. Романи Аньєс Мартен-Люган, відомої представниці сучасної франкомовної літератури, є яскравим прикладом поєднання індивідуального стилю з культурно маркованою лексикою, що може становити певну перекладацьку проблему та потребує багатоаспектного аналізу.

Мета роботи полягає у дослідженні лексико-стилістичних особливостей французького роману Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають» та аналізі особливостей їхнього відтворення в українському перекладі.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні передбачено вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати основні стилістичні засоби виразності, характерні для французьких художніх творів;
- охарактеризувати лексичні особливості жіночих романів;
- дослідити проблематику перекладу розмовної та стилістично зниженої лексики;
- здійснити порівняльний аналіз лексичних і стилістичних елементів оригіналу та перекладу;
- проаналізувати шляхи відтворення відібраних явищ у перекладі.

Об'єктом дослідження є роман Аньєс Мартен-Люган «Désolée, je suis attendue» та його український переклад «Вибачте, на мене чекають», виконаний Іриною Славінською.

Предметом дослідження виступають лексико-стилістичні засоби оригіналу та особливості їхнього відтворення у перекладі українською мовою.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять роботи перекладознавців О.І. Чередниченка, А.А. Біласа, Л.В. Фоміної, І.В. Корунця, які досліджували лексико-стилістичні особливості художнього мовлення, способи їх передачі та їх класифікацію, та інших провідних дослідників, які зробили значний внесок у розвиток теорії художнього перекладу та аналізу лексичних та стилістичних мовних одиниць.

Основними методами проведення наукового дослідження були порівняльний, лексико-семантичний, стилістичний та контекстуальний аналіз.

Новизна роботи полягає у першому комплексному аналізі лексико-стилістичних особливостей роману Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають» та особливостей їх відтворення в українському перекладі.

Практичне значення роботи полягає у систематизації лексико-стилістичних особливостей перекладу сучасної французької художньої прози, що може бути використано у навчальному процесі при підготовці фахівців з теорії та практики перекладу, а також у подальших лінгвістичних дослідженнях з проблематики художнього перекладу.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ХУДОЖНЬОГО РОМАНУ У ПЕРЕКЛАДІ

1.1. Стилiстичнi засоби виразностi у французьких художнiх творах та їх переклад українською мовою

Художні твори мають одну відмінну рису від усіх інших друкованих текстів, і це – використання певних прийомів, обраних автором, що створюють образність. Ці засоби відрізняються в залежності від жанру художнього твору, індивідуального стилю автора та мови, водночас формуючи їх. Перекладачеві необхідно не лише точно передати зміст художнього тексту, а й зберегти його стилістичні особливості. Стилiстичнi засоби виразностi подiляються на тропи та стилiстичнi фiгури. Існують різні засоби, наприклад тропи, порівняння, метафори чи метонімії. Більшість із них утворюється за допомогою зміни семантичних структур слів [Мацько 2003, с. 36]. У нашій роботі ми, перш за все, хочемо дати визначення поняттям тропів та стилістичних фігур, аби в другому розділі мати змогу провести більш детальний аналіз оригіналу досліджуваного твору та його перекладу.

Однією з основних складових художнього тексту є використання стилістичних засобів, які допомагають автору передати емоції, створити певну атмосферу та посилити експресивність висловлювання. Вагоме місце у романі Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають» займають тропи, які включають метафору, епітет, метонімію, синекдоху, гіперболу та літоту, тож, ми хочемо розглянути їх більш детально. Порівняння, разом з метафорою та епітетом, є однією з найвідоміших і найуживаніших стилістичних фігур, однак, незважаючи на досить довгу історію її дослідження, загальні теоретичні підходи щодо її перекладу та інтерпретації не є усталеними, хоч вона продовжує привертати увагу дослідників. [8, с.303]

Саме завдяки цьому науковцям вдалося виділити що існують 5 основних моделей інтерпретації порівнянь.

1. Порівняння, що зберігається: *tête comme un âne* – впертий як осел,
2. Порівняння, де відбувається заміна рід-вид: *muet comme une carpe* – німий як риба,
3. Порівняння, де відбувається заміна образу: *sourd comme un pot* – глухий як пень, як тетеря,
4. Синонімічна заміна: *vieux comme le Pont-Neuf* – старе як світ (у французькій мові існує вираз *vieux comme le monde*)
5. Модель, де відбувається втрата, оскільки є інтерпретація образу: *promesse de Gascon* – пусті обіцянки. Незважаючи на перевірені часом, згадані вище моделі, проблема не вичерпується, адже, коли йде мова про авторські порівняння, проблема перекладу ускладнюється. [Смущинська 2013, с.304]

Наступний троп, що вживається у більшості художніх творів – метафора. Їй вже давно приділяють увагу дослідники, наприклад, українська дослідниця Л.І. Мацько дає визначення цьому терміну: метафора (від грецької – переміщення, віддалення, перенесення) – вид тропів, побудований на основі вживання слів та виразів у переносному значенні. У широкому розумінні цього поняття, метафорою називають будь-яке вживання слів у переносному значенні. Це не тільки образні тропи поетичної мови, а й джерела виникнення нових значень.

За Л.І. Мацько, метафора є способом уподібнення різних об'єктів на основі спільної ознаки, що дозволяє переносити назви з одного предмета на інший [Мацько 2003, с.328-329]. Для демонстрації погляду французьких науковців ми обрали думку Шарля Балі, який стверджував, що метафора – це не що інше, як порівняння, у якому розум під впливом тенденції зближує абстрактне поняття й конкретний предмет, поєднує їх в одному слові [Балі 1909, с. 184-202]. У досліджуваному нами тексті часто вживаються сталі вирази-порівняння, де використовують метафору, наприклад:

“Впахувати, як ненормальні” [400, с.9]

“Rêts à turbiner comme des malades” [410, p.5]

Одним із експресивних, ємних і багатогранних засобів мовної виразності є активне використання епітетів. На думку української дослідниці Л.І. Мацько, епітет – це художнє, образне значення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії. [Мацько 2003, с. 338]. Даний троп є одним із способів інтелектуального і емоційного впливу на читача, засобом виділення тих властивостей і ознак зображуваного письменником явища, на які слід звернути увагу читачів.

Окрім тропів, у французькій літературі широко застосовуються стилістичні фігури, серед яких антитеза, градація, повтори, паралелізми, інверсія. З початку виникнення риторики як науки фігури були предметом постійних суперечок на тему їх функцій, кількості, видів, назв тощо.

З часів Цицерона фігури поділяли на дві групи: фігури думки і фігури слова [Мацько 2003, с. 320]. Теоретик риторики Квінтіліан надавав особливого значення фігурам. Він називав їх артистичною формою мовного виразу та порівнював фігури мови з фігурами тіла і цим підкреслював, що фігури — ознака динамічності та змін у мові. У сучасній стилістиці науковці виділяють такі фігури: Л.І. Мацько, у своїй книзі «Стилїстика української мови», зазначає, що в усіх визначеннях фігури домінують наступні ознаки: 1) це певна форма, в якій виражена думка; 2) це свідоме відхилення в думці або вираженні від звичайної і простої форми. Фігура мови має нести певний елемент новизни, відмінний від звичайного виразу [Мацько 2003, с. 327-328].

Одним із найяскравіших засобів стилістичної експресії є гіпербола — навмисне перебільшення розміру, сили чи значущості явища. У художньому тексті вона виконує не лише емоційно-виразову, а й образотворчу функцію, допомагаючи автору загострити увагу на важливих деталях або передати надзвичайний внутрішній стан персонажа. Сутність цього тропа влучно окреслює О. Потебня,

ззначаючи: «Гіпербола є результатом нібито оп'яніння почуттям, яке заважає бачити речі в їхніх справжніх розмірах. Тому вона рідко, лише у виняткових випадках, зустрічається у людей тверезої й спокійної спостережливості. Якщо згадане почуття не може захопити слухача, то гіпербола стає звичайною брехнею» [с. 337].

1.2. Стилiстичнi особливостi жiночих романiв

Жiночi романи як окремий лiтературний жанр вирiзняються специфiчними лексичними характеристиками, що вiдображають тематику творiв, психологiчний стан героiнь i стиль оповiдi. Жiноча лiтература – це твори, написанi жiнками, На сучасному етапi розвитку свiтової лiтератури найбiльш поширеним став жанр «жiночого роману». Незважаючи на стрiмку популярнiсть прози такого типу, в лiтературознавствi досi не iснує точного i чiткого визначення понять «жiноча лiтература» та «жiночий роман» [Дячук 2016, с. 15-16]. Втiм, спираючись на працi таких дослiдникiв, як Ж. Ларнак, Е. Сiксу, В. Зайко, М. Леонар та iнших, якi у своїх працях дослiджують теми гендеру в лiтературi i те, як вiн може впливати на формування окремого жанру, ми спробуємо проаналiзувати специфiчнi одиницi, притаманнi жiночим романам.

Жiночi романи переважно пишуться зрозумiлою, доступною для сприйняття мовою, здебiльшого використовуються спрощенi синтаксичнi конструкцiї, переважають короткi речення. Однак, незважаючи на простоту мови, цей жанр не можна назвати пересiчним, адже застосовується велика кiлькiсть мовностилiстичних засобiв художньої виразностi, а саме: епiтетiв, метафор, художнiх порiвнянь, гiпербол, синонiмiв i антонiмiв тощо [Красуля 2020, с. 35].

Однiєю з провiдних стилiстичних доминант є емоцiйна насиченiсть текстiв. Письменницi активно застосовують експресивно забарвлену лексику, вигуки, риторичнi запитання, окличнi речення, внутрiшнi монологи та парцеляцiю, що дозволяє вiдтворити психологiчнi стани героiнь та їхню внутрiшню боротьбу. Як зазначає Ботвин, саме на емоцiйну експресiю спирається вираження авторської

інтенції у подібних текстах, що потребує особливої уваги з боку перекладача [Ботвин 2023, с. 85–101].

Важливе місце займає розмовна лексика та стилізація під природне усне мовлення. Тексти насичені розмовними зворотами, вставними словами, модальними частками, характерними для побутової комунікації («ben», «hein», «tu vois»). Це створює ефект наближення до читача, підсилює автентичність персонажів та забезпечує достовірність їхніх образів [Бибик 2011, с. 59–65]. Подібна розмовна інтонація особливо виразна в авторській мові Мартен-Люган, де психологічний стан героїні часто відтворюється короткими емоційно забарвленими репліками.

Крім того, французький жіночий роман вирізняється широким лексичним діапазоном. Письменниці активно залучають лексику, що стосується повсякденного життя, професійної діяльності, сімейних стосунків, соціальних проблем сучасної жінки. У романах Аньєс Мартен-Люган помітною є присутність назв сучасних брендів, ресторанів, що фіксує контекст сучасної урбаністичної культури Франції. Лексична палітра формується не лише на основі загальноживаної лексики, а й за рахунок актуальних соціальних понять, пов'язаних із темами самореалізації, емансипації, психологічної підтримки тощо [Козачук 2023, с. 129–136]. За Моною Бейкер, відповідність на рівні лексики не означає обов'язкову буквальність, лексичні одиниці мають культурне навантаження, тому перекладач має враховувати контекст [Baker, 2011, с.18].

Отже, стильові особливості французьких жіночих романів формують складну систему засобів художньої виразності, що забезпечує емоційний вплив на читача, а також створює певні труднощі при перекладі цих текстів українською мовою. У свою чергу перекладач має адекватно передати не лише змістові аспекти, а й зберегти емоційно-стилістичну структуру оригіналу.

1.3. Стилiстично знижена лексика як проблема перекладу

Дослiджуваний нами роман є прикладом жанру жiночих романiв, де, як вже зазначалось, вживання розмовної мови є частотним. Тож, на нашу думку, варто зауважити важливість аналізу розмовної лексики як проблеми, що постає пiд час перекладу. Пiд час роботи над художнiм твором передача експресивних та емоцiйно забарвлених мовних засобiв, що виходять за межi нормативної лiтературної мов, є надзвичайно важливою та, водночас, нелегкою задачею для перекладача. Емоцiйна насиченiсть є невіддiльною частиною авторської iнтенцiї, яка вирiзняється експресивнiстю мовлення. Використання розмовних, стилiстично занижених лексичних i граматичних елементiв у художньому тексті сприяє точному вiдтворенню емоцiйного стану героiв, iхнiх взаємин i ставлення до подiй, що вiдбуваються. Свiтлана Бибик характеризує розмовну лексику кiлькама поняттями: 1) розмовна лексика - це стилiстичний засiб емоцiйної та смислової виразностi певного контексту; 2) кодифiкацiйний функцiонально-стильовий параметр лексики; 3) нейтральний розмовно-побутовий словник, що в художньому стилi зазнає актуалiзацiї й асоцiативно-образної трансформацiї [Бибик 2011, С. 59–65]

Для перекладача виникає проблема передачi емоцiйно забарвлених елементiв мовлення, адже художнiй переклад вимагає вiд перекладача глибокого творчого опрацювання тексту [Ботвин 2023, с. 88]. Тож, нерiдко перекладачi вдаються до застосування перекладацьких трансформацiй, якi А. Козачук трактує як «прийоми логiчного мислення, за допомогою яких розкривається значення iншомовного слова в контекстi та пiдбирається вiдповiдник, що не завжди збiгається зi словниковим» [Козачук 2023, с. 129–136]. Вiдповiдно до визначення, наведеного у лiнгвiстичнiй енциклопедiї О. Селiванової, трансформацiї становлять основу багатьох перекладацьких прийомiв i передбачають змiну формальних (лексичних або граматичних) чи змiстових (семантичних) елементiв оригiнального тексту за умови збереження переданої iнформацiї [Селiванова 2011].

У цьому контексті особливої уваги потребує передача лексичних одиниць, що мають виразну соціальну маркованість, зокрема розмовної та жаргонної лексики. Ще одна проблема, з якою стикаються перекладачі художніх текстів, – це нестача жаргонної лексики в українській літературній мові. Поступово в українській радянській літературі впродовж десятиріч вироблявся стерильний варіант української мови, який дедалі більше відходив від розмовної. Відомо, що мова періоду соціалістичного реалізму не допускала використання жаргонізмів, елементів сучасного міського сленгу, брутальної лексики [Дячук 2016, с. 24]. Це створювало певні труднощі для перекладу українською мовою.

До прикладу, у французькій мові, одним із специфічних показників використання розмовної мови є вживання арго. Французьке арго – це широке поняття, що використовується для позначення зниженої або фамільярної лексики. За А. Біласом, сучасне розуміння арго у французькій лінгвістиці (*argot commun*) синонімічне до тлумачення слова “slang” в англійській мові [Білас 2006, с. 21]. У досліджуваному творі арго вживається досить часто, що доводить факт того, що арготизму проникли у сучасно розмовну французьку мову. Тим не менш, такі одиниці досі представляють складнощі для перекладачів. На думку О. Чередниченка, проникнення елементів нижчих шарів у художню літературу внаслідок демократизації усного й писемного мовлення поставило перед перекладачами проблему пошуку їхніх відповідників [Чередниченко 2005, с. 94-95].

Під час відтворення стилістично знижених одиниць розмовної мови перекладачі, незважаючи на своє бажання знайти найбільш точний переклад, часто здійснюють різноманітні перекладацькі трансформації та вдаються до різних прийомів.

Для відтворення одиниць французького зниженого розмовного дискурсу можна застосовувати такі прийоми перекладацьких трансформацій: контекстуальний переклад (контекстуальний або узуальний аналог), гіпо-/гіперонімічний переклад, антонімічний переклад, калькування, описовий переклад, комбінований переклад, а

також прийоми компенсації, експлікації та навіть перекладацькі примітки в окремих випадках, наприклад, у перекладі лексем, імовірно, незрозумілих пересічному читачеві [Білас 2013, с.68].

Спираючись на зіставний аналіз стилістично знижених пластів французької та української мов, за критерієм повноти відтворення виділяють такі типи відповідностей між французькою зниженою лексикою та українською як: повна еквівалентність, часткова еквівалентність та відсутність еквівалентності. За повної еквівалентності при перекладі відтворюється предметно-логічне значення, образність, функціонально-стилістичні та емоційно-експресивні конотації, а також структурно-граматична будова [Зорівчак 1983, с. 48]. Часткова еквівалентність досягається за різниці в предметнологічних значеннях, образах, зовнішніх формах та емоційно-експресивних конотаціях.

Висновки до першого розділу

У першому розділі було розглянуто основні теоретичні засади дослідження лексико-стилістичних особливостей художнього тексту та особливості їх відтворення у перекладі українською мовою. Узагальнено класифікації стилістично маркованої лексики, до якої належать фразеологізми, просторічна та емоційно забарвлена лексика. Ці елементи відіграють важливу роль у створенні ідіостилю автора, а також у формуванні психологічного портрета персонажів і загальної тональності художнього тексту.

Розділ також присвячено огляду специфіки сучасної жіночої прози як жанру, зокрема її лексичних і стилістичних домінант: емоційної насиченості, діалогічності, побутової образності та гнучкої синтаксичної організації. Зазначено, що подібні жанрово-стилістичні особливості потребують особливої уваги при перекладі.

У підрозділах, присвячених перекладацьким трансформаціям, проаналізовано типові прийоми, які застосовуються для передачі стилістично маркованої лексики: конкретизація, генералізація, трансформація образу, компенсація, адаптація,

фразеологічна заміна тощо. Окреслено, що вибір конкретної трансформації залежить від функцій мовної одиниці в тексті оригіналу, прагматичної ситуації та комунікативної мети перекладу.

У процесі аналізу було з'ясовано, що особливу складність для перекладача становить передача розмовної та зниженої лексики, зокрема елементів аргю, які активно інтегровані у сучасну французьку розмовну мову. Передача таких одиниць потребує не лише точного відтворення предметно-логічного значення, а й збереження конотативних, емоційних, експресивних та стилістичних компонентів значення. Перекладач змушений застосовувати широкий спектр перекладацьких трансформацій, що ґрунтуються на глибокому контекстуальному аналізі та творчій інтерпретації оригіналу.

РОЗДІЛ 2.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ФРАНКОМОВНОГО РОМАНУ АНЬЄС МАРТЕН-ЛЮГАН «ВИБАЧТЕ, НА МЕНЕ ЧЕКАЮТЬ»

2.1. Загальна характеристика першотвору

Після розгляду теоретичних засад дослідження лексико-стилістичних засобів у художньому перекладі перейдемо до дослідження особливостей оригіналу, оскільки саме вони визначають вибір перекладацьких стратегій і трансформацій. У цьому підрозділі буде окреслено загальні риси роману Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*», що був обраний об'єктом дослідження, зокрема його жанрові, стилістичні й мовні особливості, які можуть впливати на перекладацькі стратегії. Перед тим вважаємо за доцільне зазначити кілька фактів щодо авторок досліджуваного першотвору та українського перекладу.

Аньєс Мартен-Люган (фр. Agnès Martin-Lugand) – сучасна французька письменниця, яка набула міжнародного визнання завдяки своїм художнім творам, що поєднують риси жіночої прози, психологічної драми та соціально-побутового роману. Народившись у 1979 році у Франції, вона здобула вищу освіту в галузі клінічної психології, що суттєво вплинуло на її подальшу літературну діяльність. Професійна підготовка в галузі психології зумовила глибоку увагу авторки до внутрішнього світу особистості, її емоційного стану, міжособистісних конфліктів і динаміки особистісного розвитку, що відчутно проявляється в її прозі.

Дебютний роман Мартен-Люган «*Щасливі люди читають книжки та п'ють каву*» (*Les gens heureux lisent et boivent du café*, 2013), спершу самостійно опублікований в електронному форматі, швидко здобув популярність серед читацької аудиторії та привернув увагу провідних видавництв. Успішний старт став поштовхом до подальшого активного розвитку письменницької кар'єри [21].

Літературна творчість Аньєс Мартен-Люган характеризується інтенсивною концентрацією на психологізмі персонажів, акцентом на їхніх внутрішніх

трансформаціях, а також виявом соціальних і особистісних проблем сучасної людини. У її романах послідовно розкриваються такі теми, як емоційна самотність, пошук ідентичності, баланс між професійною реалізацією та особистим життям, втрата, подолання кризи, трансформація цінностей тощо.

Роман Аньєс Мартен-Люган «Вибачте, на мене чекають» (фр. «*Désolée, je suis attendue*»), опублікований у 2016 році, є яскравим прикладом сучасної жіночої прози, що поєднує в собі риси психологічної драми. Твір порушує глибокі та актуальні теми, зокрема протиставлення особистого вибору й соціальних очікувань, дилеми між кар'єрою та особистим життям, самотності в сучасному світі, значення родинних і дружніх стосунків, а також вічного пошуку сенсу життя. Українською мовою твір переклала Ірина Славінська – відома українська журналістка, перекладачка, літературна оглядачка та культурна діячка. Вона є кураторкою спецпрограм на «Книжковому Арсеналі» та продюсеркою «Радіо Культура», членкиня PEN Ukraine та Шевченківського комітету. Також вона є авторкою таких творів як: «Невже доросла. Книжка для дівчат, які вже (майже) виростили», «Повітряна й тривожна книжка», «Слово на літеру «Ф». Базова книжка про права жінок», «Мої запасні життя» та інші. Має у своєму перекладацькому доробку твори Робера Мюшамбле, Умберто Еко, Матіас Енар, Андре Роша, Ніколя Матьє та інших, за переклад Умберто Еко і Жана-Клода Карр'єра «Не сподівайтесь позбутися книжок» (2016) отримала премію імені Григорія Сковороди від Посольства Франції в Україні.

Роман «*Вибачте, на мене чекають*» Аньєс Мартен-Люган описує глибоко психологічне осмислення внутрішнього конфлікту сучасної жінки, зануреної в динамічну реальність професійного успіху. Центральною постаттю оповіді є молода, амбітна жінка Яель, яка зробила свідомий вибір на користь кар'єрної реалізації в престижному бюро перекладів. Її життя побудоване за чітко структурованим алгоритмом безперервної професійної активності: постійні наради, ділові зустрічі, суворе дотримання дедлайнів, необхідність задовольняти потреби

вимогливих клієнтів. У цьому середовищі героїня цілковито знецінює сферу міжособистісних стосунків, жертвуючи родинними зв'язками, дружбою та особистим життям заради зовнішнього атрибуту успіху.

Однак у процесі розгортання наративу Мартен-Люган поступово розкриває трансформацію внутрішнього світу героїні. Унаслідок низки особистісних і професійних подій, що стають своєрідними тригерами, Яель опиняється перед необхідністю критичного переосмислення власної життєвої парадигми. Через психологічну динаміку образу героїні авторка демонструє поступове усвідомлення головної героїні ілюзорності досягнутого статусу та виникнення екзистенційної порожнечі, що є наслідком однобічної орієнтації на кар'єру. Таким чином, внутрішня драма персонажки стає відображенням кризи ціннісних орієнтирів, типової для багатьох представників сучасного урбанізованого суспільства.

На тематичному рівні роман презентує низку ключових проблем сучасності: пошук гармонії між професійною реалізацією та емоційно значущими стосунками; необхідність вибору між соціальним успіхом і потребою в душевному комфорті; проблема самотності в контексті зовнішньої зайнятості; критика суспільних уявлень про «щастя» як досягнення високого соціального статусу. Окремої уваги заслуговує тема пошуку ідентичності, яка проходить через усю сюжетну лінію й виявляється у прагненні героїні віднайти справжнє «я» попри зовнішній тиск і сформовані уявлення про те, якою вона має бути.

Таким чином, роман *«Вибачте, на мене чекають»* виступає не лише як художнє відображення особистісної кризи, але й як соціально-психологічне дослідження актуальних проблем самореалізації, внутрішньої гармонії та життєвих пріоритетів у сучасному суспільстві.

2.2. Порівняльний аналіз лексичних елементів оригіналу та перекладу

Під час перекладу художнього твору перекладач стикається з низкою викликів, пов'язаних з необхідністю передати не лише загальний зміст, а й національно-

культурні особливості, індивідуальну манеру письма автора, мовленнєві характеристики персонажів та інші лінгвостилістичні особливості. Лексичний рівень мови є одним із ключових для збереження стилістичних, семантичних та емоційних характеристик авторського мовлення.

Однією з характерних рис роману Аньєс Мартен-Люган є широке використання фразеологічних одиниць, що відіграють важливу роль у створенні стилістичного колориту твору, відтворенні мовленнєвої індивідуальності персонажів та передачі емоційного забарвлення тексту. Авторка активно використовує фразеологізми різного походження, зокрема з англійської мови, та стилістичної.

Для аналізу особливостей перекладу одиниць французької мови було використано різноманітні французькі та українські лексикографічні джерела, які зазначені у списку використаних джерел. До французьких джерел ми включили Dico 2 Rue, Larousse, Le Robert, CNTRL. Українські відповідники ми аналізували, користуючись такими словниками, як: Словник сучасної української мови в 11 томах та Словник фразеологізмів української мови В. Білоноженко (2003).

Наведені приклади взяті з роману Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*» та його перекладу Іриною Славінською «Вибачте, на мене чекають».

Quatre mois que je me tournais les pouces: vive les stages de fin d'études! [p.5].

От уже чотири місяці я сиділа і й у вуса не дула: слава виробничій практиці! [с.9].

Французький фразеологізм «*se tourner les pouces*» дослівно перекладається як «крутити пальці» і вживається у значенні «нічого не робити», «байдикувати», «сидіти склавши руки». В українському перекладі ця одиниця була передана за допомогою фразеологічного аналога – «і й у вуса не дула», що також означає бездіяльність, небажання щось робити або повну відсутність занять. Такий спосіб перекладу є цілком виправданим, адже дозволяє зберегти не лише змістовий компонент вислову, а й його емоційно-експресивне забарвлення та стилістичну належність. Обидва фразеологізми є розмовними, з відтінком іронії, що відповідає

загальному тону висловлювання персонажа та контексту ситуації, у якій вжито вислів.

Nous avons toujours été comme les deux doigts de la main, notre petit écart d'âge n'avait jamais eu d'importance [p.19].

Ми завжди були **нерозлийвода**, наша невелика різниця у віці взагалі не мала значення [с.45].

У цьому перекладі фразеологізм «*comme les deux doigts de la main*» переданий як «нерозлийвода», що є коректним перекладом ідентичного українського фразеологізму. Обидва вирази передають ідею близьких, нерозлучних стосунків. Фраза «наш маленький вік» або «невелика різниця у віці» є уточненням, яке зберігає сенс оригіналу й відповідає граматичним та стилістичним вимогам української мови.

Ce jour-là, je n'avais pas les yeux en face des trous [p.6].

Того дня я **клювала носом** [с.10].

Французький фразеологізм «*ne pas avoir les yeux en face des trous*», що дослівно означає «очі не на своєму місці» або «очі не напроти дірок», і вживається у значенні – бути неуважним, розгубленим, втомленим або сонним. В українському перекладі цей зворот передано як «того дня я **клювала носом**», що є яскравим прикладом застосування фразеологічного аналога. Вираз «**клювати носом**» у сучасній українській мові означає у подібному контексті «дрімати, засинати сидячи, час від часу опускаючи голову» [Білоноженко, 2003].

Таким чином, у перекладі збережено не лише основне семантичне навантаження, а й відповідне емоційне тло. Вибір саме фразеологічного аналога, а не дослівного перекладу, є доцільним і обґрунтованим, оскільки буквальне відтворення оригінального фразеологізму було б неприродним для українського мовного середовища й потребувало б додаткового пояснення.

Sans jamais en faire trop, je voulais me rendre indispensable auprès de lui [p.7].

Я не **перегинала палицю**, проте намагалась стати незамінною для нього [с.50].

У французькому оригіналі «*en faire trop*» має значення «*перебільшувати*», «*зробити забагато*» або «*перегнути палицю*», тобто йдеться про якусь надмірність у діях або вчинках. В українському перекладі це вираз передано через «*не перегинала палицю*», що є фразеологічним синонімом і передає схожу ідею помірності в діях. Така заміна зберігає значення, але адаптує фразу до українського контексту.

Ni une ni deux, je fis les trois pas qui me séparaient de lui, posai ma main sur son épaule et lui glissai fièrement à l'oreille une solution à son contresens [p.7].

Як дурень з печі, я ступила три кроки, що відділяли мене від шефа, поклала йому руку на плече та з гордістю підказала на вухо правильне значення [с.11].

У наведеному уривку речення містить французький фразеологізм «*ni une ni deux*», який є сталим виразом і вживається для позначення швидкого, рішучого, імпульсивного або спонтанного вчинку. Дослівно цей вислів перекладається як «ані раз, ані два», проте у фразеологічному вживанні він означає – не вагаючись, не роздумуючи, миттєво. В українському перекладі цей зворот трансформовано у вираз «*як дурень з печі*», що є фразеологізмом з подібним емоційно-експресивним відтінком. Він означає – різко, необачно, без попереднього обмірковування, іноді з легким натяком на недоречність або надмірну самовпевненість дії. Таким чином, перекладач застосував фразеологічний аналог, що не є буквальною відповідністю, функціонально відповідає французькому виразу, зберігаючи стильову забарвленість, експресивність, спонтанність і розмовний характер вислову, властивий оригіналу.

Yaël, tu es de la même trempe que moi, ambitieuse, prête à tout pour réussir, passionnée [p.7].

Яель, ти з того ж тіста, що й я, – амбітна, пристрасна, готова на все заради перемоги [с.52].

У наведеному перекладі фразеологізму «*de la même trempe que moi*» як «*ти з того ж тіста, що й я*» застосовано фразеологічний аналог. Оригінальний вираз

означає, що дві особи схожі за характером або рисами особистості, мають спільні якості. У французькому варіанті «*de la tête trempée*» (буквально «*того ж ковальського загартування*») передає ідею того, що людина має подібні риси або характеристики. В українському варіанті використано фразеологічний аналог «*з того ж тіста*», що також означає схожість у якостях або вдачі, хоч і використовує інше порівняння. Вираз «*з того ж тіста*» є добре відомим у українській мові і є аналогом французького виразу, оскільки передає подібну ідею про спільність характеру чи риси особистості. Такий прийом дозволяє зробити переклад більш природним і зрозумілим для українського читача.

J'eus aussitôt envie de faire machine arrière en découvrant tout le monde dans le séjour, ça commençait doucement, mais sûrement, à tambouriner dans mon crâne [p.7].

Мені одразу ж захотілось дати задній хід – щойно побачила усіх у вітальні, а ще в голові загуло, поволі, але впевнено [29, с.43].

У наведеному перекладі фразеологізму «*faire machine arrière*» як «*дати задній хід*» застосовано фразеологічний еквівалент.

Фразеологізм «*faire machine arrière*» у французькій мові означає «відступити», «повернути назад», або ж метафорично «покинути якусь ситуацію або план через зміну обставин». Це вираз, який передає ідею бажання відмовитися від чогось, зробити крок назад. Український еквівалент «*дати задній хід*» передає ту ж ідею відмови, бажання змінити напрямок, втекти від ситуації або уникнути її. Це поширений фразеологізм в українській мові, який цілком відповідає оригіналу, тому можна вважати цей переклад успішним прикладом використання фразеологічного еквіваленту. Щодо решти частини фрази, «*ça commençait doucement, mais sûrement, à tambouriner dans mon crâne*» («це починало поволі, але впевнено, гупати в моїй голові»), то переклад також є точним, але тут використано описовий переклад для виразу «*tambouriner dans mon crâne*», що означає відчуття шуму або думок, що не дають спокою. Вираз «*гупати в моїй голові*» передає цю

ідею, хоча може бути дещо менш поширеним у порівнянні з оригінальним французьким фразеологізмом.

Je pris deux secondes, attendant toujours mon bon point, et j'en profitai pour tendre l'oreille, piquée par la curiosité [с.7].

*Дві секунди я почекала на похвалу, водночас **нашорошивши вуха: мене розбирала цікавість***[с.11].

У французькому оригіналі фразеологізм «*tendre l'oreille*» означає «перевести увагу на щось, прислухатися», що вказує на активну увагу до звуків чи розмови, що відбуваються навколо. У перекладі на українську мову цей фразеологізм був адаптований до фрази «*нашорошивши вуха*», що є еквівалентним виразом для передачі того ж змісту. Використано фразеологічний аналог, оскільки обидва вирази передають значення прислуховування або звернення уваги до чогось важливого чи цікавого. Переклад також зберігає контекст, що вказує на зацікавленість і здатність людини активно звертати увагу на навколишнє середовище, що додає емоційного забарвлення. Фраза «*мене розбирала цікавість*» є описовим перекладом для французького виразу «*piquée par la curiosité*», де «*piquée*» в контексті означає сильний, практично фізичний вплив, що викликає жвавий інтерес. Таким чином, у перекладі збережена емоційна виразність та значення оригіналу, що дозволяє отримати зрозумілий та відповідний переклад.

La tuile! [р.6].

От халена! [с.10].

Фразеологізм «*La tuile!*» в оригіналі французькою мовою використовується для вираження почуття здивування або невдачі, коли трапляється щось неприємне або несподіване. В українському перекладі «*От халена!*» є відповідним еквівалентом, оскільки цей вираз передає схожу емоційну реакцію на неприємну ситуацію або труднощі. Використано фразеологічний аналог, який влучно передає зміст та емоційний відтінок оригіналу, надаючи перекладу природність і зрозумілість для українського читача.

Ne restez pas plantée là devant moi ! me dit-il sans lever les yeux [p.8].

Не стовбичте тут мені перед очима! – сказав він, не підводячи погляду [с.13].

У перекладі речення з французької мови застосовано кілька лексичних трансформацій. По-перше, використано прийом смислового розвитку значення: французький вираз «*Ne restez pas plantée là*» можна дослівно перекласти як «*Не залишайтеся стояти там*», однак в українському перекладі використано більш емоційно забарвлену фразу «*Не стовбичте тут*», яка підсилює відчуття роздратування, що є близьким до оригіналу. По-друге, у частині «*sans lever les yeux*» застосовано антонімічний переклад. Замість буквального «*не піднімаючи очей*» в українському варіанті використано вираз «*не підводячи погляду*», що звучить природніше в українській мові, зберігаючи сенс. Цілісне перевтілення не було застосоване, оскільки переклад зберігає основну структуру і зміст, адаптуючи лише окремі елементи. Перекладацька компенсація в цьому випадку не потрібна, оскільки зміст оригіналу передано без значних втрат.

J'aimais, lorsque parfois je faisais mouche, sentir son regard satisfait se poser sur moi [p.21].

Коли мені вдавалося поцілити «в десяточку», я любила відчувати на собі його задоволений погляд [с.50].

У цьому перекладі фразеологізму «*faire mouche*» як «поцілити в десяточку» застосовано фразеологічний еквівалент. Фразеологізм «*faire mouche*» у французькій мові означає «*потрапити в ціль*» або «*досягти успіху, точно виконати дію*», коли, наприклад, хтось робить щось із великим успіхом, точно та ефективно. Український вираз «*поцілити в десяточку*» має подібне значення й використовується для опису успіху або точно досягнутого результату.

Il était vif, intuitif, savait travailler dans l'urgence [p.28].

Жвавий, добра інтуїція, вмів працювати в умовах цейтноту [с.50].

У наведеному перекладі фразеологізму «*travailler dans l'urgence*» як «*вміти працювати в умовах цейтноту*» використано фразеологічний аналог. Аналізуючи

цей переклад, можна сказати, що вираз «*dans l'urgence*» в оригіналі французького тексту має значення «працювати під тиском часу» або «в умовах терміновості». Він вказує на здатність діяти швидко й ефективно, коли є обмеження в часі або висока необхідність у рішучих діях. В українському перекладі використано фразеологізм «в умовах цейтноту», який є частим виразом для опису ситуації, коли людина змушена діяти швидко через нестачу часу. «*жвавий*» є точним перекладом французького «*vif*», а «*добра інтуїція*» є описовим перекладом французького «*intuitif*», оскільки він розширює значення і дає більш чітке тлумачення, враховуючи, що «інтуїтивний» не завжди чітко означає «*добра інтуїція*». Таким чином, у цьому перекладі є поєднання фразеологічного аналога для виразу «*travailler dans l'urgence*» і описового перекладу для «*intuitif*».

Euh... bah... d'accord... merci, finis-je par dire en esquissant un sourire coincé [p.5].

*Е...гм...добре...дякую, – зрештою сказала я і **вичавила з себе розгублену усмішку*** [с.13].

Використано прийом смислового розвитку значення. Французький вираз «*en esquissant un sourire coincé*» можна дослівно перекласти як «*побічно посміхаючись*» або «*неохоче посміхаючись*». Однак у перекладі використано «*вичавила з себе розгублену усмішку*», що краще передає емоційний контекст ситуації, де усмішка виглядає змушеною і нещирою. У частині «*finis-je par dire*» застосовано перекладацьку компенсацію. У французькому реченні структура вказує на певну інтонаційну паузу, яка передає внутрішню невпевненість чи вагання героя. В українському перекладі використано «*зрештою сказала я*», що компенсує цей момент і зберігає логіку та ритм оригіналу.

Ce ne fut plus qu'éclats de rire, blagues, plans débiles sur la comète et tournée sur tournée [p.11].

*Далі були тільки вибухи сміху, жарти, нереалістичні плани та **чарка за чаркою*** [с.19].

Перша трансформація – конкретизація: у французькому оригіналі вираз «*plans débilés sur la comète*» можна було б перекласти дослівно як «дурні плани на комету» або «плани, що стосуються комети», однак в українському перекладі це було конкретизовано до «*нереалістичні плани*». Така зміна дозволяє точніше передати значення того, що плани виглядають безглуздими або малоймовірними, використовуючи більш узагальнене слово «*нереалістичні*». Друга трансформація – лексичне додавання: вираз «*tournée sur tournée*» в оригіналі можна перевести як «*оберт за оберт*», однак в перекладі це стало «*чарка за чаркою*», що є більш відповідним для культурного контексту та передає атмосферу безперервного пияцтва. Це приклад лексичного додавання, коли в текст додається вираз, який краще відповідає розумінню культури і звичаїв мови перекладу. Третя трансформація – смисловий розвиток: французьке «*éclats de rire*» («*спалахи сміху*») було перекладено як «*вибухи сміху*», що є більш емоційно насиченим виразом. Це приклад смислового розвитку, де вибрано більш емоційно яскраве слово «*вибухи*», яке краще передає інтенсивність сміху, ніж менш виразне «*спалахи*». У результаті, в цьому перекладі використовуються конкретизація, лексичне додавання та смисловий розвиток, що дозволяє зберегти емоційний та стилістичний зміст оригіналу, адаптуючи його до культури української мови.

On prend l'escalier, proposa Cédric [p.14].

Пішли пішки, – запропонував Седрик [с.23].

Оригінальний французький вираз «*On prend l'escalier*» дослівно означає «*Ми візьмемо сходи*». Однак у перекладі це було змінено на «*Пішли пішки*», що є більш конкретизованим варіантом, оскільки передає значення того, що герої мають намір йти пішки, без використання ліфта або інших засобів пересування. У цьому випадку, трансформація була необхідна через те, що фраза «*prendre l'escalier*» у французькому контексті може бути інтерпретована як просто рух сходами, але в українському контексті це зручніше передати як «*пішки*», що є природнішим і зрозумілішим для читача.

Tu es un amour! [p.14]. – *Tu просто щастя!* [с.21].

Фраза «*Tu es un amour!*» дослівно перекладається як «*Ти – любов*» або «*Ти – миле створіння*». Це вираз, який в французькій мові часто використовується як комплімент, щоб висловити захоплення чи вдячність за доброту або ласку людини. Однак у перекладі було застосовано смисловий розвиток, оскільки вираз «*Ти просто щастя*» передає ту ж саму емоційну суть, але з іншою лексикою, що робить фразу більш гармонійною для української мови. Термін «*щастя*» в даному контексті передає позитивну емоцію і теплоту, яку вираз у французькому варіанті мав на меті.

Fais attention à toi, Yaël, murmura-t-il [p.16].

Бережи себе, Яель, – пробурмотів [с.25].

Оригінальний французький вираз «*Fais attention à toi*» дослівно перекладається як «*Будь обережна*» або «*Пильнуй за собою*». У перекладі вираз було змінено на «*Бережи себе*», що є лексичним додаванням, оскільки замінюється менш конкретне значення «*faire attention*» на більш емоційно насичену і більш конкретну фразу «*бережи себе*». Це дозволяє передати значення турботи та побажання благополуччя, яке передається в оригіналі.

Також, додатково було використано слово «*пробурмотів*», яке є прийомом лексичного додавання для передачі специфічного стилістичного відтінку мовлення, що підкреслює емоційну скромність або стриманість мовця. У результаті перекладач адаптує фразу для більш природного сприйняття в українській мові.

Je lui répondais par monosyllabes, pour économiser mon énergie, alors qu'elle continuait à piailler, refusant visiblement de prendre en considération le temps qu'elle me bouffait [p.19].

Я відповідала їй односкладно, щоб заощадити сили, вона ж продовжувала верещати, явно не усвідомлюючи, як багато часу це забирало [с.26].

У перекладі речення використано кілька лексичних трансформацій. Перше, це трансформація смислового розвитку, коли французьке «*répondais par monosyllabes*»

перекладено як «відповідала їй односкладно». Тут зміст не зазнав значних змін, але французьке слово «*monosyllabes*» було адаптоване до більш природного українського виразу «односкладно», що передає ту саму ідею простих, коротких відповідей.

Друга трансформація – це лексичне додавання. Французьке вираження «*le temps qu'elle me bouffait*» перекладене як «як багато часу це забирало». В оригіналі вираз має більш образне значення, де «*bouffait*» вказує на «пожирання часу», але в перекладі було додано слово «забирало», що дозволяє передати суть образу більш лаконічно і зрозуміло для українського читача.

Travail, me soupra-t-elle, exaspérée. Oui, je sais ! Tu n'as que ce mot-là à la bouche!
[р.19].

У тебе робота, – перебила вона мене з розначем у голосі. – Так, я в курсі. У тебе на язичу тільки одне це слово [с.26].

Перша трансформація – це трансформація за сенсом: французький вираз «*Travail, me soupra-t-elle, exaspérée*» було адаптовано до «*У тебе робота, – перебила вона мене з розначем у голосі*». Тут замість буквального перекладу «*me soupra-t-elle*» (що означає «вона мене перебила») використано більш природний український варіант, зберігаючи суть, але додаючи емоційне забарвлення через слово «з розначем», яке передає внутрішній стан персонажа. Друге – **контекстуальна заміна**: фраза «*Tu n'as que ce mot-là à la bouche*», що в буквальному перекладі означає «*У тебе на губах тільки це слово*», була адаптована в перекладі до виразу «*У тебе на язичу тільки одне це слово*». У цьому випадку використано більш звичний для української мови вираз «на язичу» замість дослівного «на губах», що надає перекладу більш природного звучання в контексті.

Je cessai de marcher et serrai le poing [р.18].

Я перестала ходити та стиснула долоню в кулак (додавання) [с.26].

Переклад цього речення є прикладом додавання або розширення значення. У цьому випадку замість простого «*Je cessai de marcher*» в українському перекладі

використано конструкцію «перестала ходити», що додає більше уточнення і описує процес зупинки. Крім того, замість буквального «*serrai le poing*» («стиснула кулак»), в українському варіанті додається слово «долоню», що уточнює, як саме здійснюється дія. Це розширення допомагає створити більш детальну картину дії, хоча в оригіналі такого конкретного уточнення немає. Тому можна сказати, що у цьому перекладі застосовується додавання, яке розширює значення для кращого розуміння читачем процесу.

J'inspirai profondément pour me calmer et chercher la concentration dont j'avais besoin [р.22].

Почала глибоко дихати, щоб заспокоїтись та віднайти такі потрібні мені зосередженість і сконцентрованість [с.27].

У цьому перекладі речення застосовано теж додавання та розширення значення. Замість простого «*J'inspirai profondément*» («Я вдихала глибоко») в українському перекладі використано конструкцію «почала глибоко дихати», що робить акцент на процесі дихання. Також фраза «*chercher la concentration*» в перекладі розширюється на «віднайти такі потрібні мені зосередженість і сконцентрованість», що додає подвійне уточнення через використання синонімічних слів «зосередженість» і «сконцентрованість», в той час як оригінал просто говорить про концентрацію.

Je savais ce que je faisais en vous confiant aux bons soins de Yaël [р.30].

*Я знав, що робити, коли **ввірив** вас у її турботливі руки* [с.40].

У перекладі речення використовується розширення значення та семантичне перетворення. Фраза «*Je savais ce que je faisais*» в оригіналі означає «Я знав, що я роблю» або «Я знав, що роблю», але в перекладі використано конструкцію «Я знав, що робити», яка має більш загальне звучання і вказує на усвідомлену дію в майбутньому, а не на момент виконання. Це розширення значення, яке надає перекладу більш логічний характер. У частині «*en vous confiant aux bons soins de Yaël*» замість буквального «вручити вас у її турботливі руки» в українському перекладі використано більш емоційно забарвлене формулювання «ввірив вас у її

турботливі руки», що додає теплоту і ніжність до значення, яке було передано в оригіналі. Цей переклад демонструє розширення значення і перетворення через додавання емоційної забарвленості і переформулювання фрази для кращого сприйняття в українській мові.

Je déglutis, ne sachant pour une fois pas trop quoi lui répondre [р.46].

Я проковтнула слину, вперше не знаючи до ладу, що йому відповісти. – додавання або розширення значення [с.53].

У перекладі речення застосовано додавання. В оригінальному тексті дієслово «*déglutir*» означає «*проковтнути*», але в перекладі додано слово «*слину*», яке вказує на те, що саме проковтнулося. Це додавання уточнює дію, яку не було зазначено в оригіналі, що допомагає створити більш точне враження для читача, що саме відбувається під час цієї дії. Інші частини перекладу, як «*не знаючи до ладу, що йому відповісти*», також є певним уточненням, яке розширює значення, але вже стосується змісту, який є більш зрозумілим у контексті цієї дії.

À aucun moment, il ne m'avait regardée durant sa tirade [р.38].

Поки говорив цю тираду, ні разу на мене не глянув [с.40].

У цьому перекладі речення також застосовано додавання та розширення значення. У оригіналі «*À aucun moment*» означає «*ні в якій момент*», що в перекладі перетворюється на «*ні разу*». Це не є прямим синонімом, але звучить природніше в українській мові. У перекладі частина «*durant sa tirade*» передана як «*поки говорив цю тираду*». Таким чином, цей переклад демонструє перетворення фрази через додавання та розширення, що дозволяє створити більш точний, зрозумілий та емоційно забарвлений варіант для українського читача.

Des sourires fatigués, mais soulagés et satisfaits, fleurissaient sur tous les visages autour de moi [р.8].

*Втомлені, але розслаблені та задоволені усмішки **квітнули** на всіх обличчях довкола мене* [с.12].

Можна відзначити синонімічний переклад, оскільки слово «*soulagés*» замінено на «розслаблені», що точніше передає емоційний стан людей у даному контексті. Власне це дозволяє краще передати внутрішнє заспокоєння, яке мали ці люди. Другим елементом є лексичне додавання, адже в перекладі додано слово «довкола мене», що вказує на оточення, з чим можна пов'язати дію в оригіналі («*sur tous les visages autour de moi*»). І нарешті, в перекладі застосовано метафору: французьке «*fleurissaient*» замінено на «квітнули», що зберігає образність і передає ідею того, як усмішки «розцвітали» на обличчях людей. Подібного роду трансформації забезпечують точність і збереження емоційної виразності оригіналу.

Vexée, raide comme un piquet, elle me fixa tandis que je me levais en lui faisant une grimace de sorcière, langue tirée [p.6].

Секретарка образилась, аж випросталась, як ломака. Вона уважно на мене дивилася, а я тим часом встала, показала їй язика та покривлялася [с.11].

Оригінальне французьке речення є складним, у ньому є кілька частин, зокрема опис емоційного стану персонажа «*vexée, raide comme un piquet*» і дія, що відбувається в той час «*tandis que je me levais en lui faisant une grimace de sorcière, langue tirée*». При перекладі ці частини розділено на два окремі речення, що є характерною практикою для перекладу складних речень, аби зберегти чіткість і зручність сприйняття. Перше речення передає емоційний стан героїні, друге – описує її фізичні дії. У французькому оригіналі використовуються образні вирази («*raide comme un piquet*» – «жорстка, як палець») і «*grimace de sorcière*» (буквально «відьомська гримаса»), які в перекладі частково змінилися. Заміна «*raide comme un piquet*» на «випросталась, як ломака» – це приклад конкретизації, оскільки в українському варіанті замінено «укол» на «ломаку», що уособлює більш виразний образ фізичної жорсткості чи неприязні. Така зміна допомагає зробити образ більш зрозумілим для українського читача.

Les p'tits jeunes, nous interpella le barman. Votre bus passe dans trois minutes [p.17].

Агов, малі, – гукнув нам бармен. – У вас останній автобус за три хвилини [с.21].

У французькому оригіналі використано «*Les p'tits jeunes*», що є виразом, що може бути переведено як «*молодь*» або «*молоді люди*». Проте в українському перекладі вибрано «*малі*», що є більш розмовним варіантом і має дещо неформальний та привітний відтінок. Це підсилює тон звертання, роблячи його менш офіційним і більш розмовним, що відповідає стилю, характерному для бармена, який звертається до компанії молодих людей.

Impossible de m'en dépêtrer! [p.21].

І здихатися їй неможливо! [с.26].

У французькому оригіналі «*dépêtrer*» означає «*витягти когось зі складної ситуації*», «*вибратися з якоїсь складної ситуації*». Це слово у буквальному сенсі пов'язане з вибіркою з плутанини чи труднощів, що має відношення до фізичного «розплутування» чогось. У перекладі використано «*здихатися*», що є більш емоційно забарвленим виразом і часто використовується для опису сильної потреби позбутися чогось або когось. Це додає перекладу виразної емоційної забарвленості, що підсилює відчуття складності ситуації. При перекладі використано модуляцію, де замість метафори «*виплутатися*», перекладачка вжила зворот «*здихатися*», що має іншу лексичну базу, але зберігає семантичну суть – неможливість позбутися. Також має місце граматична трансформація – у французькому оригіналі використано безособову конструкцію, що передає загальну неможливість чогось. У перекладі змінено конструкцію на особову («*їй неможливо здихатися*»), що надає більш особистісний відтінок і безпосередньо звертається до ситуації або предмета, який є проблемним.

Elle éclata de rire et vint m'embrasser à son tour [p.38].

Вона вибухнула сміхом і собі підійшла мене обійняти [с.44].

У цьому перекладі має місце лексична та граматична трансформації. Лексична заміна: французьке «*éclata de rire*» дослівно означає «*вибухнула сміхом*» – це вираз, що означає раптовий, сильний сміх. В українському перекладі збережено цей фразеологізм, і він добре передає емоційний ефект ситуації. У французькому

оригіналі «*vint m'embrasser*» означає «*підійшла мене поцілувати*» або «*підійшла і обійняла мене*». В українському варіанті замінено на «*підійшла мене обійняти*», що змінює зміст з поцілунку на обійми, зберігаючи загальний контекст ніжної взаємодії, але з деяким зміщенням у виразі. Вибір саме цього варіанту вказує на те, що перекладач вибрав менш інтимну, але все ж таки теплу форму взаємодії.

L'intrusion des gentils voisins dans ma vie me hérissait le poil rien que d'y penser [p.36].

У мене аж волосся насторобувалось від самої думки про те, що якісь милі сусіди можуть втручатись в моє життя [с.41].

При перекладі з французької на українську слово «*intrusion*» було замінене на «*втручатись*», що є прикладом лексичної генералізації, оскільки в оригінальному тексті слово означає фізичне або незваного вторгнення; в той час як український варіант дає більш абстрактне поняття втручання, яке може бути як фізичним, так і соціальним.

Термін «*gentils voisins*» перекладається як «*милі сусіди*», але в українському варіанті додано слово «*якісь*». Власне це є лексичним додаванням, яке надає емоційний відтінок невизначеності, підкреслюючи відчуття невдоволення та здивування героя. Оскільки в оригіналі французький текст не уточнює конкретних сусідів, додавання «*якісь*» вказує на те, що героїня ставиться до сусідів із недовірою. «*me hérissait le poil*» (*мені жахливо не подобалось, волосся вставало дибки*) → «*аж волосся насторобувалось*». У цьому випадку зберігається пряме значення фрази, але перекладач застосував синтаксичну трансформацію через використання виразу «*волосся насторобувалось*». Це додає українському варіанту більш образний, емоційно насичений характер, який краще передає інтенсивність відчуття. У французькому варіанті фраза також описує фізичний симптом, що вказує на різке збудження, відразливе відчуття.

2.3. Відтворення стилістично зниженої лексики

Одним із ключових викликів для перекладача художнього тексту є передача стилістично маркованої лексики, зокрема стилістично зниженої, яка включає розмовну, просторічну, вульгарну та жаргонну лексику. У романі Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*» стилістично знижена лексика має суттєве значення для характеристики персонажів, передачі міжособистісних відносин, а також при відтворенні живої, динамічної мови сучасного суспільства. У французькому оригіналі авторка активно використовує розмовні конструкції, міжкультурні алюзії, лайливі вирази, а також експресивні мовні засоби, що створюють атмосферу неформального спілкування.

Merde! Pardon monsieur [р.17].

От блін! Пане, перепрошую [с.22].

У реченні вжито стилістично знижену лексику, зокрема вигук «*Merde!*», який належить до вульгарних у словниках, але надзвичайно поширених у французькій мові форм емоційного вираження. Це слово має значення «лайно», однак у розмовному мовленні виконує функцію вигуку, подібного до українських «*Чорт!*», «*Блін!*», «*Трясця!*» тощо. У наведеному перекладі перекладач обрав евфемістичну заміну – вигук «*блін*», який є стилістично зниженим, проте набагато м'якшим за вульгарне «*лайно*» і цілком прийнятним для широкої аудиторії. Такий вибір забезпечує збереження емоційної виразності репліки без надмірного вульгаризму, що могло би бути недоречним у літературному перекладі.

Il faut que tu te sapes! [р.13]. – *Тобі треба прибарахлитись* [с.18].

У цьому прикладі маємо розмовне, стилістично знижене мовлення. Дієслово *se saper* у французькому арго означає «*гарно вдягатися*», «*виряджатися*», «*прибарахлюватися*», «*чепуритися*». Воно є елементом молодіжного сленгу і не вживається в офіційному стилі. У перекладі на українську – «*тобі треба прибарахлитись*» – передано цю розмовність і знижений стиль завдяки використанню дієслова «*прибарахлитись*», яке також належить до розмовної

лексики з легким іронічним відтінком. Розглянутий варіант зберігає неформальність вислову, а також відтворює емоційне забарвлення оригіналу.

J'étais une vraie quiche avec la bécame à relier [p.5].

Я з тим біндером дуже туплю [с.10].

У реченні маємо яскравий приклад стилістично зниженої лексики, що вживається у розмовному мовленні з виразним емоційним забарвленням. Французький вислів «*être une vraie quiche*» є ідіомою, яка означає бути абсолютно нездатним до чогось, нічого не тямити або сильно «тупити». Вона походить від назви страви *quiche* (пиріг), але у сленгу вживається як зневажлива самооцінка («я повна нікчема», «туплю»). Вираз «*la bécame à relier*» – це також знижена, розмовна лексика: *bécame* у молодіжному жаргоні означає «апарат», «машина», в цьому випадку – «біндер», тобто пристрій для зшивання документів. Лексема «біндер» – хоча й не є жаргонною, сприймається як неформальна назва офісного обладнання, що також сприяє передачі легкої іронічності вислову. Загалом, переклад є вдалим прикладом еквівалентної трансформації: збережено і зміст, і розмовно-емоційну тональність оригіналу.

Yaël ! Qu'est-ce que tu fous ? hurle Cédric [p.17].

Яель, що ти там втикаєш! – закричав Седрик [с.21].

Французьке дієслово «*foutre*» у виразі «*Qu'est-ce que tu fous ?*» є вульгарним синонімом до «*faire*» (робити), і в розмовному стилі означає: «що ти, чорт забирай, робиш?» або «що ти там витворяєш?». У французькій мові цей вислів досить грубий і виражає роздратування чи невдоволення співрозмовником. Український переклад також містить розмовний, стилістично знижений вираз. Дієслово «*втикати*» у сучасному молодіжному сленгу має значення «байдикувати», «стояти без діла», «повільно щось робити або замислитись». Воно передає не лише смисл, а й емоційний тон французького «*Qu'est-ce que tu fous?*», хоча й дещо м'якше за ступенем грубості. Таким чином, перекладач використав пом'якшену стилістичну

трансформацію, зберігши загальний сенс і роздратування героя, проте адаптувавши фразу до норм української літературної мови.

Lorsque je pénétraï dans son bureau, le grand manitou tapait frénétiquement sur son clavier [p.8].

*Коли я зайшла в його кабінет, велике **цабе** щось жваво друкувало на клавіатурі [с.12].*

У цьому прикладі використано іронічно-розмовний вираз «*le grand manitou*», який є стилістично зниженою лексикою. У французькій мові цей фразеологізм, буквально «великий шаман» (з мови індіанців), вживається як саркастичне або жартівливе позначення впливової, авторитетної особи, яка користується особливим становищем або вважає себе дуже важливою. В українському перекладі «*велике цабе*» збережено той самий стильовий рівень. Вислів «*велике цабе*» також має знижену стилістичну конотацію й уживається з іронією або легкою зневагою на позначення особи, що вважає себе важливою чи займає високу посаду. Таким чином, маємо приклад еквівалентного стилістичного заміщення, коли перекладач зберігає комунікативний намір і іронічне забарвлення оригіналу, добираючи відповідник, що відповідає українським мовним і культурним нормам.

Contrairement à tous mes camarades d'école de commerce, prêts à turbiner comme des malades, je ne l'avais pas cherché dans l'idée de me défoncer pour décrocher mon premier CDI [с.5].

*На відміну від однокурсників зі школи комерції, які були готові **впахувати, як ненормальні**, свою практику я не шукала, щоб гарувати заради шансу отримати першу штатну роботу з трудовою книжкою [с.9].*

У французькому оригіналі фраза «*prêts à turbiner comme des malades*» використовує досить специфічний сленг, але в українському перекладі вираз «*впахувати, як ненормальні*» є більш загальним і не зберігає специфічного відтінку французького терміну *turbiner* (*працювати важко*). Це приклад генералізації, де сленг французької мови замінюється на більш поширене вираження, яке зберігає

загальне значення, але може не передавати той самий нюанс. Також використаний прийом лексичного додавання: в оригіналі термін «CDI» має певне юридичне значення (постійний трудовий контракт), яке вимагає додаткових пояснень у перекладі. Аби зробити зміст зрозумілим для українського читача, у перекладі додано пояснення «з трудовою книжкою», що є важливою частиною трудової практики в Україні, адже термін «CDI» не має прямого еквівалента в українському контексті. Вираз «*me défoncer*» в оригіналі, який дослівно можна перекласти як «розриватися», «викладатися до знемоги», в українському перекладі передано через «гарувати». Це є прикладом смислового розвитку, де зберігається загальне значення, але вживається лексична одиниця, більш притаманна українській розмовній мові.

J'avais hérité d'une assistante quiche, incapable de gérer un emploi du temps ou de trouver des solutions pour satisfaire tout le monde [p.42].

Мені в спадок дісталась тупа асистентка, неспроможна дати раду розпорядку дня та пошуку рішень, які би влаштували всі сторони [с.47].

У цьому прикладі перекладу можна виділити кілька перекладацьких трансформацій. Перше – це конкретизація, оскільки французьке слово «*quiche*», яке вживається в значенні «тупа» або «незграбна», є сленговим виразом, що вживається в розмовній мові для позначення людини, що не справляється з завданнями або має погані навички. Це слово, яке має метафоричне забарвлення, в українському перекладі передано через слово «тупа», що чітко передає оцінку особи.

Також застосовано лексичне додавання. В оригіналі йдеться про «*incapable de gérer un emploi du temps ou de trouver des solutions pour satisfaire tout le monde*», тобто про неможливість керувати розкладом або знаходити рішення, які задовольняють всіх. У перекладі це доповнено фразою «*неспроможна дати раду розпорядку дня та пошуку рішень, які би влаштували всі сторони*». Тут додано деталі, щоб

зробити сенс фрази більш зрозумілим і природним для українського читача, особливо в контексті роботи асистентки.

Ensuite, ce rade ne payait pas de mine, et ça nous correspondait : on se moquait qu'il soit branché, à la mode [p.10].

До того ж цей гендель нічого такого із себе не вдавав, і це нам підходило: ми приколювалися, що він крутий і модний [с.15].

У цьому прикладі перекладу можна виділити кілька перекладацьких трансформацій. Перше – це конкретизація. У французькому оригіналі використано вираз «*rade*», що в даному контексті означає не дуже престижне або невиразне місце (наприклад, заклад, кафе чи бар). В українському перекладі це слово передано як «гендель», що є більш конкретним та зрозумілим для українського читача, адже має більш чітке значення у контексті нічного закладу або кафешки, яке асоціюється з не дуже елітним місцем.

Другий приклад – лексичне додавання: у французькому тексті вираз «*ce rade ne payait pas de mine*» буквально можна перекласти як «цей заклад не справляв враження», що означає, що місце виглядало непоказно або неефектно. В українському перекладі це передано як «цей гендель нічого такого із себе не вдавав». Також використано стилістичну адаптацію: у фразі «*on se moquait qu'il soit branché, à la mode*», що в оригіналі можна перевести як «ми насміхались, що він наче б то сучасний та модний». У перекладі це набуває форми «ми приколювалися, що він крутий і модний», де слово «приколювалися» є більш стилістично зниженим і емоційно забарвленим варіантом, ближчим до розмовного українського дискурсу.

Saleté! lui balançai-je en me jetant sur elle [p.15].

Ах ти, гімно мале! – я накинулась на неї [с.20].

У цьому прикладі перекладу зниженої лексики використано прийом конкретизації. У французькому оригіналі вираз «*saleté*» використовується як грубе або образливе слово, що означає «бруд» або «погань». Це слово має кілька варіантів перекладу, зокрема, «бруд» або «огидна особа», але в українському перекладі

вибрано «*гімно мале*», що виражає агресію та грубість висловлювання в розмовній мові.

Ton vol plané du podium restera dans les mémoires! [p.15].

А як ти летіла з того подіусу, це залишиться в анналах назавжди! [с.20].

У перекладі замість стандартного «*залишиться в пам'яті*» використано вираз «*залишиться в анналах*». Це є прикладом лексичної трансформації, де замінюється загальний, стандартний вираз на більш образний і специфічний, що додає певної емоційної забарвленості та драматизму ситуації. Аннали – це термін, який часто використовується для позначення офіційних записів або історичних хронік, що підкреслює важливість і тривалість події в історії. Вживання цього слова в перекладі надає фразі певний гумористичний відтінок. Така трансформація робить переклад більш колоритним і додає додатковий шар значення, який був відсутній у першоджерелі.

À moins que je saisisse l'occasion de me faire un peu d'argent pour vadrouiller sac au dos plus longtemps que prévu dans quelques mois, après avoir démissionné [p.10].

Хіба я скористаюся цією нагодою, щоб заробити трохи грошеньт і за кілька місяців після того, як звільнюся, мати змогу швендяти з рюкзаком на плечах трохи швидше [с.15].

У перекладі на українську мову ця ідея передана через вираз «*заробити трохи грошеньт*», де слово «*грошеньта*» є явно зниженою лексемою. Це вибір для того, щоб підкреслити неформальність, або ж навіть гумористичний елемент, що відповідає стилістичному тону оригіналу.

Quel salopard! [p.52].

От сучий сун! [с.58].

У цьому прикладі маємо справу з перекладом заниженої лексики, зокрема – лайливого слова. Французьке слово *salopard* є грубою лайкою, вживається для вираження презирства, злості, образи. Воно поєднує в собі значення підлої, мерзенної людини, часто зі зневажливим, грубим відтінком. В українському

перекладі також використано знижену розмовну лексику, яка емоційно насичена, лайлива і передає характер емоційної реакції персонажа. Фразеологічна адаптація – оригінальне *salopard* передається не дослівно, а через вкорінену українську лайливу конструкцію, знайому носіям мови та таку ж емоційно потужну.

2.4. Переклад англіцизмів у творі

У творі використано значну кількість англіцизмів, що є характерним для стилю автора. Ці лексичні одиниці сприяють створенню більш неформальної, сучасної атмосфери, що відображає контекст сучасного суспільства та мови, зокрема серед молоді. Англіцизми, часто пов'язані з модою, технологіями, стилем життя, додатково підкреслюють глобалізацію культурних впливів, що є частиною повсякденного мовлення.

Поширення слів англійського походження у французькій мові спричинене ще й тим, що англійська мова насичена великою кількістю французьких елементів [Гуз 2024, с.60].

Зокрема, у творах, подібних до цього, англіцизми часто використовуються для того, щоб передати специфічні терміни або поняття, які не мають прямого відповідника в рідній мові, або ж коли ці слова набули популярності саме через їхнє використання в міжнародному контексті. Вони допомагають створити ефект знайомості та актуальності, що робить текст більш доступним для сучасного читача. Розглянемо приклади перекладу англіцизмів у творі українською мовою.

En plus, on doit être en forme pour le relooking de Yaël [p.18].

*А ще нам треба бути у формі, завтра будемо **робити рестайлінг** Яель!* [с.22].

У цьому прикладі використано англіцизм «*relooking*», який в перекладі з французької означає «перетворення зовнішності», «стильна зміна» або «перебудова образу». Проте, у перекладі на українську мову було використано термін «*рестайлінг*», що є запозиченням з англійської мови («*restyling*»). Переклад англіцизму тут відповідає сучасній практиці використання термінів, що не мають точного відповідника в українській мові або вживаються в конкретних контекстах

(наприклад, мода, реклама, дизайн). Вибір слова «*рестайлінг*» є збереженням елементу оригіналу, що підкреслює сучасний або модний контекст, в якому ця діяльність відбувається. Таким чином, англіцизм «*relooking*» перекладається як «*рестайлінг*», оскільки в українській мові цей термін набув широкого вжитку саме в такій формі, що також підкреслює певну стилістичну та культурну адаптацію до сучасних тенденцій у мові.

Que me voulait le big boss? [p.11]. – *Чого від мене хоче цей big boss ?* [с.18].

Переклад «*big boss*» як «*цей big boss*» зберігає англіцизм у тексті, що підкреслює розмовний, неформальний стиль мови та близькість до сучасних тенденцій у спілкуванні, особливо серед молоді. Використання англіцизму в українському перекладі дозволяє зберегти стиль оригіналу, надаючи йому сучасного звучання.

Ce soir-là, un œil sur la chaîne d'info en continu, l'autre sur l'écran de mon MacBook Air, j'avalai une soupe miso avant de croquer dans une granny smith [p.27].

Togo вечора я одним оком дивилась новини, а іншим поглядала в сій «MacBook Air», їла суп місо та збиралась зісти на десерт яблуко [с.31].

Англіцизм «*MacBook Air*» в цьому перекладі збережено без адаптацій, що відповідає стилю оригіналу і передає конкретику та стиль життя, притаманний персонажам тексту. Збереження цього англіцизму в оригінальній формі є важливим, оскільки йдеться про конкретний продукт, який має власну марку і визнану міжнародну популярність. Передача цього терміна в лапках дозволяє зберегти його автентичність і вказує, що це саме товар з певною торгівельною маркою, а не просто комп'ютер, що могло б призвести до втрати конкретності. Лапки надають додаткове значення, підкреслюючи, що мова йде саме про бренд, що є важливим для точного розуміння контексту.

En quelques minutes, je me changeai, mis le téléphone à l'abri dans sa housse waterproof que je fixai ensuite à mon bras [p.28].

За кілька хвилин я перевдягнулась, поклала телефон у спеціальний waterproof футляр, який негайно повісила на руку [с.32].

У цьому прикладі англiцизм «*waterproof*» використано в українському перекладі без змін. Оскільки слово «*waterproof*» є терміном, що позначає водонепроникний, воно широко використовується в українській мові без адаптації чи перекладу, зберігаючи своє значення. У даному контексті «*waterproof*» вказує на спеціальний футляр для телефону, який захищає його від води. Збереження англiцизму «*waterproof*» в оригінальній формі в перекладі є допустимим, оскільки це слово стало інтернаціональним терміном, що використовується в багатьох мовах для позначення водонепроникних матеріалів або пристроїв. У перекладі він передається як «*waterproof футляр*», що дозволяє читачеві зрозуміти, що йдеться про спеціальний аксесуар, здатний захищати телефон від води.

*Pas d'accueil, un **open space** sans même une demi-cloison de séparation entre les collaborateurs* [p.29].

*Жодних передпокоїв, суцільний **open space** без навіть натяку на бодай якісь перегородки між співробітниками* [с.34].

У цьому прикладі англiцизм «*open space*» передано в оригіналі без перекладу, і в українському варіанті збережено в такому ж вигляді. «*Open space*» є терміном, що позначає офісний простір без внутрішніх стін або перегородок, де всі працівники працюють в одному великому приміщенні. Це поняття активно використовувалося в професійному середовищі, зокрема в контексті корпоративних офісів, але у перекладі все ж варто було уточнити його значення, або вжити певну трансформацію. Збереження англiцизму дозволяє відобразити сучасні тенденції до вживання англiцизмів, втім для людей, які не говорять англійською мовою це може ускладнити сприйняття тексту.

*Nous bénéficions d'une **kitchen** où nous avons à disposition du thé vert, des jus de légumes et différentes variétés de café* [p.30].

*У нас була **kitchen** із зеленим чаєм, овочевим соком і різними видами кави* [с.34].

У цьому прикладі англiцизм «*kitchen*» також використано в оригіналі без перекладу. У перекладі він передається без адаптації як «*kitchen*», що є характерним

для багатьох сучасних текстів, де іноземні терміни вживаються без змін, особливо якщо йдеться про концепти, які не мають точного відповідника в українській мові або є частиною побутової культури. Термін «*kitchen*» в цьому контексті використовується для позначення спеціального приміщення чи зони для приготування їжі, і в українському перекладі зберігається у своїй англійській формі. Власне це зроблено через бажання зберегти стиль оригіналу.

*J'étais la plus ancienne à l'agence ; le **turn-over** ne faiblissait jamais* [p.31].

*З поміж усіх працівників у агенції я працювала найдовше; **turn-over** тут був постійний* [с.36].

У цьому прикладі англіцизм «*turn-over*» не був перекладений і залишений в оригінальній формі. Це слово, яке походить від англійського терміну «*turnover*», часто вживається в контексті кадрових змін у компаніях і позначає рівень плинності кадрів – частоту, з якою працівники залишають компанію та заміщуються новими. У перекладі «*turn-over*» залишено без змін, оскільки це слово є частиною професійного жаргону, що часто використовується в управлінні персоналом і організаціях. В українському мовному середовищі також відомий цей термін, і тому не завжди необхідно перекладати його на інші слова, адже це дозволяє зберегти точність і зрозумілість у контексті.

*Il se redressa et se lança dans un **briefing** sur ma prochaine mission, s'assurant que tout était prêt de mon côté* [p.32].

*Знову випростався та почав **дебріфінг** про мою наступну місію, щоби переконатись, що з мого боку все готово* [с.37].

У цьому випадку англіцизм «*briefing*» був перекладений як «дебріфінг» в українському тексті. Це також є англіцизмом, що потрапив у вітчизняну мову через професійний контекст. «Дебрифінг» походить від англійського «*debriefing*» і використовується в українському діловому і військовому контексті для позначення процесу обговорення результатів або підсумків після виконання завдання. Така трансформація вказує на збереження професійного характеру терміну, хоча в

деяких випадках можна було б використовувати українське слово «підсумковий звіт» або «звітність», але це не передавало б тієї специфіки, яку має термін «дефріфінг» у сучасному професійному використанні.

*Alice prit le gâteau d'anniversaire et entonna un **Happy Birthday** à l'accent britannique prononcé, en passant devant moi [p.41].*

*Аліса взяла в руки торт і пішла до кімнати переді мною, співаючи «**Happy Birthday**» з виразним британським акцентом [с.47].*

У цьому прикладі англіцизм «*Happy Birthday*» передано без перекладу, в оригінальній формі та взято в лапки в українському перекладі. Такий спосіб передачі іншомовного елемента належить до трансформації під назвою транскодування, зокрема до прямого запозичення. Використання цього прийому зумовлене високим рівнем упізнаваності фрази «*Happy Birthday*» у міжнародному культурному просторі, а також бажанням перекладача зберегти автентичність сцени, де герой співає з характерним британським акцентом. Переклад цієї фрази як «З Днем народження» не передав би стилістичної виразності, не викликав би ті самі асоціації, які пов'язані саме з англомовною версією пісні. Таким чином, збереження англіцизму у перекладі є навмисним стилістичним і прагматичним вибором, що підкреслює культурний контекст, сучасне середовище та комунікативні наміри персонажів.

*J'avais eu raison de ne jamais baisser la garde et de toujours chercher le **top** niveau [p.48].*

*Я мала рацію, залишаючись у постійній бойовій готовності та незмінно прагнучи тільки **top** рівня [с.56].*

У цьому прикладі англіцизм «*top*» у французькому реченні передано в українському перекладі у формі «*top рівня*», тобто збережено англійське слово без перекладу й інтегровано в українську граматичну структуру (словосполучення з іменником у родовому відмінку). Це трансформація належить до транскодування, а саме до часткового запозичення або калькування зі збереженням іншомовного

елемента. Використання «*top*» у такому вигляді зумовлене тим, що слово активно функціонує в сучасному українському молодіжному та професійному жаргоні – вживається для позначення чогось найкращого, престижного, якісного. У перекладі збережено цей стилістичний шар: «*top рівень*» звучить динамічно, неформально, що відповідає загальному тону оригіналу.

Son look ne bougeait pas d'un iota, son carré plongeant noir corbeau toujours impeccablement en place, son éternel piercing et une garde-robe à la pointe de la mode, qu'elle faisait simplement évoluer au fil des saisons [p.57].

Її look не змінився ні на йоту, її каре кольору воронячого крила було так само досконалим, так само незмінним був пірсинг і гардероб на вістрі моди, її одяг просто еволюціював від сезону до сезону [с.62].

У цьому фрагменті зустрічаємо кілька англіцизмів, що відображають сучасну мову, зокрема в контексті моди та стилю. Слово «*look*» залишається в оригінальній формі, оскільки воно стало частиною українського лексикону, особливо в молодіжному середовищі. В українському перекладі не було обрано еквівалент, адже «*look*» позначає саме зовнішній вигляд або стиль, що є актуальним терміном у сучасній моді. Далі йдеться про «*piercing*», для перекладу якого використали транслітерацію, адже слово достатньо широко використовується в українській мові.

Redeviens Yaya, sexy girl [p.58].

Тобі пора повернути стару Яю, sexy girl [с.63].

У цьому прикладі англіцизм «*sexy girl*» залишено в оригінальній формі латиницею, що є характерним для перекладу в стилі сучасної молодіжної культури або в контексті, де англіцизми часто використовуються як частина загальної мовної тенденції. Такий підхід дозволяє зберегти емоційне забарвлення і виразність оригіналу, адже англійські фрази часто використовуються для підсилення значення в контекстах, що стосуються сучасних стандартів краси чи моди.

Отже, переклад стилістично зниженої лексики вимагає особливої уваги до контексту, оскільки така лексика часто має емоційне навантаження і культурні особливості. У перекладі важливо зберегти не лише значення, а й емоційний відтінок оригіналу, обираючи відповідні мовні засоби. Англіцизми, жаргон,

нецензурна лексика та інші елементи зниженої лексики можуть бути передані через точні аналоги в мові перекладу або залишатися в оригіналі (латиницею), якщо це сприяє кращому сприйняттю тексту та відповідає культурним нормам.

Висновки до другого розділу

У другому розділі було здійснено порівняльний аналіз лексико-стилістичних засобів у романі Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*» та їх відтворення в українському перекладі Ірини Славінської. Особливу увагу зосереджено на фразеологізмах, стилістично зниженій лексиці, англіцизмах, а також на лексемах з емоційним забарвленням і культурною специфікою, які використовуються для характеристики персонажів та створення інтимного, емоційного наративу.

Аналіз підтвердив, що перекладачка активно застосовує низку перекладацьких трансформацій: лексичну заміну, конкретизацію, узагальнення, модуляцію, компенсацію, адаптацію, описовий переклад та фразеологічні аналоги. Ці прийоми допомагають зберегти функціональне навантаження оригінальних одиниць і відтворити стилістичну й емоційну атмосферу тексту. Значну увагу приділено перекладу фразеологізмів, які часто не мають прямих відповідників в українській мові й потребують контекстуальної адаптації.

У роботі також розглянуто специфіку передачі розмовної лексики, яка в оригіналі відіграє роль засобу стилізації мовлення персонажів. Перекладачка використовує українські еквіваленти з відповідною емоційною конотацією і соціальною приналежністю, забезпечуючи природність мовлення. У відтворенні англіцизмів простежується гнучкий підхід: залежно від контексту використовуються кальки, транслітерація або функціональні відповідники українською мовою.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було визначено лексико-стилістичні особливості роману Аньєс Мартен-Люган «*Désolée, je suis attendue*» та проаналізовано особливості їх відтворення в українському перекладі.

Огляд теоретичних джерел дозволив окреслити основні стилістичні особливості, характерні для сучасної французької художньої прози. З огляду на особливості обраного твору були розглянуті також лексико-стилістичні особливості жіночих романів як окремого піджанру сучасної літератури. З'ясовано, що типовими для них є діалогічність, емоційна експресивність, побутова образність, широке використання розмовної, іноді стилістично зниженої та соціально маркованої лексики. Такі мовні особливості допомагають створити атмосферу інтимності, внутрішнього переживання та емпатії до героїнь.

Визначено основні лексико-стилістичні характеристики першотвору, зокрема, фразеологізми, емоційно забарвлена лексика, англіцизми, розмовна та стилістично знижена лексика. Встановлено, що більшість стилістично маркованих одиниць у романі виконують не лише естетичну функцію, а й активно використовуються для зображення характерів і психологічного стану персонажів, їхнього соціального статусу, відображення міжособистісної взаємодії, побутової атмосфери та формування індивідуального стилю авторів.

Вищезазначена сукупність характеристик вихідного тексту вимагала, відповідно, застосування гнучких перекладацьких рішень на основі поєднання функціонально-комунікативного, контекстуального та прагматичного підходів.

Було розглянуто проблематику перекладу розмовної та стилістично зниженої лексики роману, зокрема просторіччя, діалектизмів та арго, які не мають однозначних відповідників в українській мові та вимагають при перекладі уважного семантичного аналізу контексту та застосування адаптивних стратегій. Для збереження конотацій та експресивного потенціалу першотвору перекладачка

застосувала різноманітні перекладацькі трансформації: лексичну заміну, компенсацію, смисловий розвиток, адаптацію тощо.

Окрему увагу було приділено відтворенню фразеологізмів та соціолектів, які мають культурну маркованість і часто не мають прямих відповідників в українській мові. Перекладачка уникала дослівного перекладу та надавала перевагу контекстуально виправданим фразеологічним аналогам або описовим конструкціям із збереженням функції. У деяких випадках застосовано компенсацію. Це особливо помітно в репліках персонажів, де підтримується загальна стилістика живої розмовної мови та збережено емоційно-стилістичний вплив.

Загалом проведене дослідження відтворення лексико-стилістичних особливостей першотвору дало змогу виявити широкий комплекс перекладацьких трансформацій, застосування яких було контекстуально вмотивованим і свідчить про виваженість перекладацьких рішень. Завдяки цьому було збережено не лише зміст, а й емоційне забарвлення та авторський стиль, досягнуто функціонально-стилістичної відповідності в перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бибик С. П. Сильова розмовна норма та розмовна лексика. Культура слова. 2011. № 74. С. 59–65.
2. Білас А. А. Відтворення арготизмів в українських перекладах французької художньої прози XIX – XX століть : дис. канд. філол. наук : 10.02.16. Івано-Франківськ, 2006.
3. Білас А. А. Операційний інструментарій перекладу французької зниженої розмовної лексики. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. Вип. 645. Романо-слов'янський дискурс. С. 65–68.
4. Ботвин Т., Пилипець О., Григошкіна Я. Лінгвістичні стратегії в перекладі художньої літератури: теоретичний аспект. Вісник науки та освіти. 2023. № 7(13). С. 85–101.
5. Гармаш В. Труднощі при перекладі фразеологізмів. Наук. кер. О. А. Кириченко. Перекладацькі інновації: матеріали V Всеукр. студент. наук.-практ. конф., м. Суми, 12–13 березня 2015 р. Суми : СумДУ, 2015. С. 66–67.
6. Глухова Л. О. Перекладацькі трансформації у сучасному мультилінгвальному освітньому дискурсі. Міжнародний журнал у галузі мультилінгвальної освіти. 2015. Вип. 5. С. 54–66.
7. Гуз О.П. Особливості усного мовлення сучасної французької мови. III Всеукр. наук.-практ. конф. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2024. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/25600/1/tezy_hys.pdf
8. Гунчик І., Хайчевська Т. *Lexicologie du français moderne* : навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 132 с.
9. Грещук В. Мовна картина світу гуцулів крізь призму художньої мови. Прикарпатський вісник НТШ. Слово. Івано-Франківськ : Івано-Франківський осередок НТШ, 2019. С. 55–62.

10. Дячук Л. С. *Сучасна французька жіноча проза в українських перекладах* : дис. ... канд. філол. наук : Дячук Людмила Сергіївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2016. 250 с.
11. Зимомря М. І., Білоус О. М. Програми теоретичних курсів “Вступ до перекладознавства”; “Теорія та практика перекладу”. Кіровоград, 2001. 152 с.
12. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вища школа, 1983. 172 с.
13. Ірина Славінська // Книжковий Арсенал. 2024. URL: <https://book.artarsenal.in.ua/guest-2024/iryna-korniienko-vystupayu-pid-psevdo-iryna-slavinska/>
14. Кабиш О. О. Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики, 2007. – 234 с.
15. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Вінниця: Нова книга, 2001. 303 с.
16. Кальниченко О. А. Теорія перекладу. Харків: Вид-во НУА, Ч. 1, 2017. 64 с.
17. Кириленко К. І., Сухаревська В. І. Теорія і практика перекладу (французька мова) : навч. посіб. Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. 148 с.
18. Козак Т. Б. Особливості художнього перекладу. Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2015. Вип. 51. С. 221–223.
19. Козачук А. Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. Нова філологія. 2023. № 89. С. 129–136. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-89-18>
20. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. 5-те вид., виправ. і допов. Вінниця: Нова книга, 2017. 448 с.
21. Костюк О. Л. Français. Niveau intermédiaire DELF : підручник для вищих навч. закл. Київ: Ірпінь ВТФ «Перун», 2002. 224 с.

22. Матузкова О. П., Гринько О. С., Горбатюк Н. О. Стратегії та аналіз в усному та письмовому перекладі: метод. посіб. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020. 67 с.
23. Мацько Л.І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. — К.: Вища шк., 2003. — 462 с.
24. Ролік А. В. Теорія перекладу в текстах і завданнях. Ніжин: НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 210 с.
25. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
26. Смущинська І. Порівняння як стилїстична фігура з погляду інтерпретації та перекладу. Мовні і концептуальні картини світу. 2013. Вип. 2 (44). С. 302–308.
27. Смущинська І. В. *Lexicologie française. Manuel: франц. лексикологія*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 600 с.
28. Теорія та практика перекладу (французька мова) : навч. посіб. / уклад. Н. А. Потреба. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторїна, 2018. 154 с.
29. Чередниченко О. І. Теорія і практика перекладу. К. : Либїдь, 2005. 370 с.
30. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова: підручник. К. : Либїдь, 1995. 320 с.
31. Федорова Л. О. Усна комунікація і переклад : навч. посіб. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2000. 92 с.
32. Фомїна Л. В. Особливості перекладу художніх творів : метод. рек. для студ. заоч.-дист. освіти спец. «Переклад». Дніпро: Нац. гірничий ун-т, 2015. 164 с.
33. Ablayrolles J. F. *La néologie en français contemporain : examen du concept et analyse de productions néologiques récentes*. Paris : H. Champion, 2000. P. 77–78.
34. Agnès Martin-Lugand: *Biographie de l'auteur*. URL: <https://www.lepetitlitteraire.fr/auteurs/agnes-martin-lugand>
35. Balli Ch. *Le langage figuré. Traité de stylistique française / 1er vol. 2 nde édition*. Paris : Librairie c.Klincksieck, 11, Rue De Lille, 1909.

36. Baker M. In *Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge, 2011. 322 p.
37. Chansou M. L'aménagement lexical en France pendant la période contemporaine. *Etude de sociolinguistique*. Paris : Champion, 2014. P. 114-118.
38. Krings H. P. Translation problems and translation strategies of advanced German learners of French. In: *Interlingual and intercultural communication / J. House, S. Blum-Kulka (Eds.)*. Tübingen : Gunter Narr, 2015. P. 263–275.
39. Mounin G. *Les problèmes théoriques de la traduction*. Paris: Gallimard, 2004. 296 p.
40. Stefurak O., Yakubovska N. Les explicitations obligatoires dans les traductions ukrainien-français. *Studia Linguistica*. 2021. Вип. 18. P. 119-131. URL: <https://doi.org/10.17721/StudLing2021.18.119-131>
41. Wright D. Using word n-grams to identify authors and idiolects: A corpus approach to a forensic linguistic problem. *International Journal of Corpus Linguistics*. Vol. 22. No. 2, 2017. P. 212–241.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

42. Dico 2 Rue: Le dictionnaire des mots et expressions d'argot français. URL: <http://www.dico2rue.com/>
3. Larousse. URL: <http://www.larousse.fr/>
43. Larousse: Французько-український словник. Українсько-французький словник = Larousse Français-Ukrainien dictionnaire. Київ: Ірпінь: Перун, 2011. 1504 с.
44. Le Robert. Dictionnaire de la langue française. URL: <https://www.lerobert.com/>
45. Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. URL: <https://www.cnrtl.fr/definition/>
46. Білоноженко В. М. Словник фразеологізмів української мови / НАН України, Ін-т української мови, Український мовно-інформаційний фонд. / за ред. Винник В.О. Київ: Наукова думка, 2003. 786 с.

47.Словник української мови в 11 томах/ АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970—1980.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

48. Martin-Lugand, Agnès. *Désolée, je suis attendue...* Éditions Michel Lafon, 2016. 378 p. URL: <https://archive.org/details/dsolejesuisatten0000agne>

49. Мартен-Люган А. *Вибачте, на мене чекають*. Роман. Переклад з французької Ірини Славінської. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 392 с.

Résumé

Notre recherche est consacrée à l'analyse des particularités lexicales et stylistiques du roman francophone d'Agnès Martin-Lugand « *Désolée, je suis attendue* » et aux moyens de leur reproduction dans la traduction ukrainienne.

L'actualité de cette recherche s'explique par l'intérêt croissant pour la traduction de la littérature contemporaine, en particulier des romans francophones modernes écrits par des auteures, dont le style associe une expressivité émotionnelle, un lexique familier et idiomatique, emploi fréquent de constructions stylistiquement marquées et références culturelles spécifiques. Le roman d'Agnès Martin-Lugand constitue un exemple de ce type de prose. Par conséquent, l'analyse de la traduction de ce roman présente un intérêt scientifique vu que cette traduction ne se limite pas au transfert du contenu sémantique, mais implique la reproduction des effets stylistiques et de l'idiolecte de l'auteure.

L'objet de l'étude est le roman d'Agnès Martin-Lugand « *Désolée, je suis attendue* » et sa traduction ukrainienne par Iryna Slavyńska. Le sujet de recherche comprend les moyens lexico-stylistiques et les transformations de traduction employées pour les transférer.

L'objectif principal est de réaliser une analyse comparative des moyens lexico-stylistiques dans le texte original et dans sa version traduite, afin d'évaluer leur reproduction sur les plans du style, de l'émotion et de la signification.

La base théorique du travail s'appuie sur les recherches en traductologie contemporaine, telles que O.Tcherednytchenko, A.Bilas, L.Fomina et autres.

Le mémoire applique les approches fonctionnelle, contrastive et communicative dans l'analyse de la traduction littéraire, s'appuyant sur les typologies des transformations traductives et des moyens stylistiques. La méthodologie de l'analyse comprend les méthodes de comparaison, d'analyse lexico-sémantique, stylistique et contextuelle, ainsi que sur l'approche contrastive appliquée aux exemples tirés du texte original et de sa traduction.

Le premier chapitre présente les bases théoriques de la recherche : les principaux moyens stylistiques du discours littéraire, les spécificités lexicales de la prose, notamment les romans dits « féminins », ainsi que les difficultés liées à la traduction du lexique

familier et des unités stylistiquement marquées. Le chapitre contient également un aperçu des approches traductologiques pertinentes, en particulier la typologie des transformations selon les chercheurs éminents.

Le deuxième chapitre est consacré à l'analyse comparative du texte source et de sa traduction. Le texte original se caractérise par une large palette d'éléments stylistiques: tropes, figures de style, lexique émotionnel et expressions familières. Ces éléments visent à approfondir la psychologie des personnages et à créer une atmosphère d'intimité et d'authenticité.

La traduction ukrainienne fait appel à un large éventail de transformations traductologiques : compensation, généralisation, contextualisation, concrétisation adaptation, substitution phraséologique, traduction descriptive. Une attention particulière est accordée à la traduction des expressions familières, argotiques ou phraséologiques, souvent sans équivalents directs en ukrainien. La traductrice utilise des procédés variés pour conserver l'effet stylistique, comme les équivalents phraséologiques, la reformulation sémantique, ou encore l'introduction d'éléments culturels ukrainiens.

Le traitement des anglicismes montre également une flexibilité dans la traduction: calques, translittération, emprunts directs ou substitution par des analogues ukrainiens sont employés selon le contexte. Cette approche contribue à refléter l'influence du monde anglophone sur les personnages tout en gardant la lisibilité du texte pour le lecteur ukrainien.

Les résultats démontrent que le maintien de la valeur artistique, de l'émotion et de la fonction stylistique du texte original est possible grâce à une utilisation réfléchie des transformations lexicales et stylistiques. Le style personnel de l'auteure, marqué par la sensibilité, l'introspection et le réalisme émotionnel, est ainsi préservé dans la version ukrainienne.

L'étude menée peut s'avérer utile pour l'enseignement de la traduction littéraire, la pratique traductologique ainsi que pour les recherches futures consacrées à la prose contemporaine francophone.